

Emelie Sundberg driver "Inredningspodden" och använder Y-stolen som köksmöbel. "Den känns inbjudande, öppen och luftig. Men den är inte särskilt praktisk när man har småbarn som spiller

"I en Y-stol känner man

BOSTAD

Y-stolen, CH24, Wishbone Chair. Kärt barn har många namn. I år fyller Hans J Wegners klassiker 70 år.

Den har burit presidenter och kungligheter, men även funnits som en pålitlig vardagsmöbel i tusentals hem. Fortfarande dyker stolen med det mjukt formade ryggstödet och den flätade sitsen upp i vart och vartannat inredningsreportage. Bakom den klassiska Y-stolen står den danske formgivaren Hans J Wegner.

– Jag tror att den enkla, rena formen i kombination med det vackra träet bidrar till att den fortfarande är så eftertraktad, säger Jenny von Platen.

Hon är antikhandlare i tredje generationen på mödernet, och driver butiken von Platen Modern Form i Malmö. Hennes specialitet är 1900-talsdesign med tyngdpunkt på Skandinaviskt.

– Just Y-stolen är en av Hans J Wegners enklare stolar. Det var förmodligen meningen också. Efter kriget var

suget stort efter ljusa och lätta möbler som skulle symbolisera den framtidstro som var så stark på 1950-talet.

Det karaktäristiska Y:et i ryggstödet har gett stolen dess namn. När Wegner ritade den 1949 var han väldigt influerad av kinesiska möbler, något som går att se på formen. Stolen har också de typiska drag som Hans J Wegner är berömd för, som de vackra fogarna där rygg möter stolsben. "En stol ska inte ha en baksida. Den bör vara vacker från alla håll och vinklar", sa Wegner. Han var också noga med de ergonomiska egenskaperna. Den är helt enkelt väldigt skön att sitta i – trots att den är av trä.

– Arm- och ryggstöd följer kroppens form, de liksom omsluter en – man känner sig trygg, säger Jenny.

”En stol ska inte ha en baksida. Den bör vara vacker från alla håll och vinklar.

Hans J Wegner

Den flätade sitsen är också speciell. Snöret är faktiskt tillverkat av tvinnat papper.

– Det är oftast på sitsen som slitage märks mest. Det går att snöra om dem, men det kostar en del. Till en enda sits går det åt 120 meter snöre.

Emelie Sundberg arbetar med inredning på olika sätt – hon bloggar, stylar och fotograferar och ligger bakom "Inredningspodden". I den intervjuar hon varje vecka inredningspersonligheter och pratar om deras hem och inredningsfilosofi. Hon är en varm anhängare av Y-stolen.

– Jag älskar allt med den! Formen, materialet och att den är vacker samtidigt som den är bekväm. Jag har lyckats samla på mig fem stycken som är köpta i olika omgångar och de fungerar som vår köksmöbel.

Men trots att hon är så positiv medger hon att det finns problem med dem. Stolarna är visserligen slitstarka och tidlösa, men den flätade sitsen är inte särskilt kompatibel med spillande småbarn.

Jenny von Platen. FOTO: PHILIP HÅKANSON

– Det är inte roligt att försöka torka bort sylt och ketchup och pilla bort mosaide köttbullar ur de där trådarna. När vi har andra barn här, vid kalas och liknande, brukar jag sätta dynor på som skydd och plocka fram andra stolar, säger Emelie.

Hon har också löst svåra olyckor genom att helt enkelt lyfta in stolarna i badkaret och spolat av dem.

– Det fungerade jättebra. De är så fina att det är värt det.

Fyra av stolarna hittade Emelie på auktion. Den femte lyckades hon lägga vantarna på via Blocket. Hon fick betala

mycket", säger hon. FOTO: NAINA HELÉN JÄMA/TT

sig trygg"

Emelie Sundberg. FOTO: NAINA HELÉN JÄMA/TT

runt 4000 kronor styck, en rätt stor investering.

– Fördelen när man satsar på en klassiker är att man alltid får tillbaka pengarna. Om man tar med det i beräkningarna känns det bättre, säger hon.

Köper man stolarna begagnade gäller det att hålla koll på storleken. I början av 1990-talet ändrades måtten och de blev två centimeter högre. Detta gjordes för att befolkningen blivit längre. Danskarna är ett av världens längsta folk, med en genomsnittslängd på 1,83 meter.

Y-stolen går att få i en rad olika träslag och färger. Det är fortfarande samma möbeltillverkare som producerar den sedan starten 1950.

– Jag tror att den kommer att hänga med många år till. Den luftiga designen och det ljusa träet tilltalar många, säger Emelie.

Jenny von Platen är inne på samma tankegångar. Hon påpekar också att Y-stolen utvecklas hela tiden, vilket gör den mer relevant.

– Det kommer ständigt nya varianter. Jag såg en limegrön häromdagen, fast jag vet inte om det var så lyckat ... Jag kan inte låta bli att undra vad Wegner skulle tänkt om den? Samtidigt kan jag förstå att man måste hitta på saker för att attrahera nya kunder, säger Jenny.

Hon föredrar dock originalet. Självt äger hon ingen stol – däremot pryder danskens vägghängda bokhylla sin plats hemma hos henne.

– Det märks att Hans J Wegner var finsnickare i botten. Det är inte så vanligt att designer också kan hantverket bakom. Annars ritas de ju

”bara”. Men alla hans möbler har otroligt vackra detaljer som vittnar om en särskild känsla för material och utförande.

Hans J Wegner föddes år 1914 och blev under sin livstid en av Danmarks mest inflytelserika formgivare. Han har kallats för stolens mästare och designade över 500 stolar under sin livstid.

– Att så många danska formgivare från den här tiden har blivit framgångsrika tror jag kan ha att göra med att de varje år arrangerade så kallade snickarlagsutställningar. Där samlades alla duktiga hantverkare och visade upp sina alster, berättar Jenny von Platen.

Till utställningarna kom såväl gligheter som kändisar och köpte möbler, intresset var enormt. Formgivarna inspirerade varandra och sporrades att hela tiden utvecklas.

– I Sverige hade vi en annan filosofi. Här höll man mer på sina grejer och ville ogärna dela med sig. Här massproducerades också billigare möbler som skulle passa alla.

Lisa Wallström/TT

Hans J Wegner tyckte om kinesiska möbler och inspirerades av det strama formspråket. FOTO: JAKOB MAARBJERG/AP/TT

Y-stolen ritades år 1949 och tillverkas fortfarande. FOTO: NAINA HELÉN JÄMA/TT

Pappersgarnet till sitsen tillverkas av svensk skog och vaxas för att stå emot fläckar. FOTO: NAINA HELÉN JÄMA/TT

Se upp med kopior

- En stol från 1950-talet i fint skick kostar mellan 3000 och 3500 kronor. För en nytillverkad får man betala ungefär det dubbla.
- Tillverkningen av möbelpkopior har ökat de senaste åren. I Sverige är det olagligt att tillverka kopior av vissa designmöbler eftersom upphovslagen gäller i 75 år. Det kan vara svårt att avgöra vilken kvalitét den har om du

bara har en bild att utgå ifrån. ● Det går dock att hitta lagliga kopior online. Det beror på att länder som till exempel Irland, Australien och USA har kortare upphovslag. Där är det fritt att tillverka Y-stolen efter originalritningarna, eftersom ingen längre äger rättigheterna till verken.

Källor: Jenny von Platen, Y-stolen.se (TT)

Är stolen märkt undertill talar det för att den är äkta. FOTO: LAURITZEN.COM